

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Право

Спеціальність D8 «Право»

Галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Земельне право України
Викладач (-і)	Мороз Галина Василівна, доц., к.ю.н., доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Контактний телефон викладача	Мороз Галина Василівна (0342) 507822
Е-mail викладача (-ів)	Мороз Галина Василівна galyna.moroz@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	<p>Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу/</p> <p>Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту та classroom, зокрема, погодження планів та змісту курсових робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань.</p>
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є однойменна галузь права та законодавства, а також практика реалізації відповідних норм різноманітними суб'єктами. Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальнотеоретичні засади регулювання земельних відносин. 2. Особливості правового режиму окремих категорій земель. <p>Земельне право регулює суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження землею, а також багато інших різновидів суспільних відносин, зокрема: відносини з охорони та відтворення земель, відносини в управлінській сфері, відносини щодо застосування юридичної відповідальності за порушення норм земельного законодавства та ін.</p> <p>Основними джерелами цієї галузі виступають Земельний кодекс України, Закони України «Про землеустрій», «Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв)», «Про охорону земель», «Про державний контроль за використанням та охороною земель», «Про використання земель оборони», «Про оцінку земель», «Про оренду землі» та ряд інших законів і підзаконних актів.</p> <p>Навчальна дисципліна структурно побудована відповідно до методологічних і методичних засад вивчення земельного права та з урахуванням потреб правозастосовної практики з тим, щоб сформувати у студентів сталі теоретичні знання та сприяти оволодінню навиками практичного застосування земельно-правових норм до конкретних життєвих обставин, допомогти зорієнтуватися в різноманітті наукових концепцій щодо права власності на землю, реалізації та захисту земельних прав, охорони земель, а також у значному обсязі нормативно-правових актів, які регулюють земельні відносини.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни «Земельне право України» є формування у студентів необхідних юридичних знань з теорії земельного права, формування навиків практичного їх застосування, розуміння необхідності виваженої юридичної кваліфікації форм реалізації та захисту земельних прав, а також прав власників та користувачів інших природних об'єктів та їх ресурсів.</p>	

Основними цілями вивчення дисципліни «Земельне право України» є набуття студентами сталих теоретичних знань норм земельного законодавства України та оволодіння навиками практичного їх застосування до конкретних життєвих обставин, та на цій основі формування умінь зорієнтуватися в різноманітті наукових концепцій щодо права власності на землю, реалізації та захисту земельних прав, режимів використання різних категорій земель, охорони земель, управлінської сфери, а також в питаннях юридичних засобів захисту порушених земельних прав..

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу джерел земельного права та результатів наукових досліджень земельно-правових відносин.

Здатність застосовувати знання положень земельного законодавства у практичних ситуаціях.

Знання та розуміння предметної області земельного права та розуміння професійної діяльності.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності та у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів земельного права.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями в земельно-правовій сфері.

Прагнення до збереження якісних характеристик землі та навколишнього природного середовища загалом.

Фахові компетентності:

Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.

Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, основні поняття та принципів положення земельного законодавства.

Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції щодо кваліфікації земельно-правових відносин.

Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів суб'єктів земельно-правових відносин.

Здатність до критичного та системного аналізу, порівняння і тлумачення чинного земельного законодавства.

Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування в сфері земельно-правових відносин.

Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення, здатність давати юридичну кваліфікацію відносинам, що пов'язані з використанням і охороною земель.

Програмні результати навчання:

Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, формулювати власні обґрунтовані судження на основі правового аналізу земельно-правової політики.

Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи проблеми земельних правовідносин.
 Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
 Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
 Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності.
 Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формулювати обґрунтовані правові висновки.
 Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів суб'єктів земельного права.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18
семінарські заняття / практичні / лабораторні	32
самостійна робота	40

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
8	081 Право	4	нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Модуль I. Загальнотеоретичні засади регулювання земельних відносин

Тема 1. Земельне право в системі права України	2	2	2
Тема 2. Історія розвитку земельного права України	-	-	2
Тема 3. Земельні правовідносини в Україні	1	2	2
Тема 4. Джерела земельного права	-	-	2
Тема 5. Право власності на землю	2	4	2
Тема 6. Правові засади управління в галузі використання і охорони земель	2	4	4
Тема 7. Земельна реформа в Україні	1	2	2
Тема 8. Правове регулювання приватизації земель	2	2	2
Тема 9. Право землекористування та його види	2	2	2
Тема 10. Обмеження прав на землю	2	2	2
Тема 11. Гарантії прав на землю в Україні	2	2	2
Тема 12. Правова охорона земель	-	2	2
Тема 13. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства	-	2	2

Модуль II. Особливості правового режиму окремих категорій земель

Тема 14. Правове регулювання використання та охорони земель сільськогосподарського призначення	1	2	2
--	---	---	---

Тема 15. Правовий режим земель житлової та громадської забудови	1	2	2
Тема 16. Особливості правового режиму земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення	-	-	2
Тема 17. Землі лісгосподарського призначення	-	-	2
Тема 18. Правовий режим земель водного фонду	-	-	2
Тема 19. Правове регулювання використання земель промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення	-	2	2
ЗАГ.:	18	32	40
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19.05.2023 р. № 309 https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf, а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 13 від 27.06.2024 р.) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf</p>		
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання всіма студентами двох письмових модульних контрольних робіт. Роботи виконуються на 8 та 14 семінарських заняттях і охоплюють питання першого та другого змістовних модулів відповідно. На першу контрольну виноситься 1 описове завдання, яке оцінюється в 8 балів, завдання з порівняльного аналізу, які оцінюються у 3 бали, 3 закритих тестових запитань, які оцінюються по 1 балу, задача (6 балів). Максимальний бал за контрольну становить 20. Аналогічного типу завдання виносяться на 2 модульну контрольну роботу. Максимальний бал за контрольну становить 20. <u>За бажанням (для отримання додаткових до 10 балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття (5 балів) та/або наукову роботу (максимально 10 балів).</u> Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань <i>розміщені на сайті кафедри</i> https://ktetap.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання-3/.</p>		
Семінарські заняття	Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри		

	https://ktetap.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання-3/ та на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/ Система оцінювання семінарських занять визначена пп. 2.4.2.1 МРПОУ.
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються МРПОУ. Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання всіх видів робіт. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для недопуску (пп. 3.2.2 МРПОУ). Здобувач не допускається до підсумкового контролю, якщо впродовж семестру він набрав за всі види робіт менше 25 балів (пп. 3.2.3 МРПОУ).
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль – екзамен у письмовій формі. Варіанти завдань на екзамен розробляються керівником навчальної дисципліни та затверджуються на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.2.5.1 МРПОУ). На екзамен виноситься 2 описових питання, які оцінюються по 15 балів, 1 питання порівняльно-правового чи творчого характеру (10 балів), 1 питання термінологічного змісту (2 поняття), що оцінюється у 8 балів та 1 тестове завдання (2 бали). Максимальний бал за екзамен становить 50 балів. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 25 балів), балу за письмову модульну контрольну роботу (максимально 20 балів), балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.4.2.3 МРПОУ) та балу за екзамен (максимально 50 балів) (пп. 2.4.1-2.4.2 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.4.2.4-2.4.2.6 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимально 100 балів.
7. Політика навчальної дисципліни	
<u>Письмові роботи:</u> Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкових письмових контрольних робіт, контрольних завдань та реферативного матеріалу за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках для забезпечення самостійної роботи студентів денної форми навчання), письмових експрес-опитувань та вирішення тестових завдань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань, наукових робіт (за вибором студента).	
<u>Академічна доброчесність:</u> Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf , усвідомлюючи наслідки порушення. Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf .	
<u>Відвідування занять</u>	

Очікується, що всі студенти відвідають лекції та семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. пп. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. пп. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти здійснюється одноосібним рішенням директора за умови, що назви освітніх компонент ідентичні або мають незначну стилістичну розбіжність; співпадає загальний обсяг годин (кредитів ЄКТС); співпадають компетентності та програмні результати навчання з дисципліни / дисциплін та результатів неформальної освіти або на підставі висновку експертної комісії кафедри.

8. Рекомендована література

1. Мірошниченко, А. М. Земельне право України: підручник. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ: Алерта; ЦУЛ, 2013. 512 с.
 2. Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні: колективна моногр./ відп. ред. Т.Є. Харитонова, І.І. Каракаш. Одеса: Видавничий дім «Гельветика» 2018. 721 с.
 3. Аграрне та земельне право України: сучасна парадигма і перспективи розвитку: колективна монографія / за ред. д.ю.н., проф. А. П. Гетьмана та д.ю.н., проф. Т. В. Курман. Харків: Юрайт, 2022. 576 с.
 4. Земельне право: посіб. для підготовки до іспиту / М.В. Шульга, В.І. Гордєєв, Д.В. Санніков. Харків: Право, 2019. 278 с.
 5. Земельне право : підручник. 3-тє вид., доп. і перероб.; за ред. М. В. Шульги. Харків : Юрайт, 2023. 592 с https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/Zem_pravo-2023.pdf
- Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:
1. Мороз Г. В. Методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять з навчальної дисципліни «Земельне право» (для студентів денної форми) / Івано-Франківськ: НН юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2024.
 2. Мороз Г. В. Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи з навчальної дисципліни «Земельне право» для студентів денної форми навчання. Івано-Франківськ: НН Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2024.
<https://ktetap.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання-3/>

Викладач:

к.ю.н., доц. Галина МОРОЗ